

okolnost, že Josef K. nabyl rakouského občanství za tím zřejmým účelem, aby obešel rakouský zákon, jest nerozhodna. Platnost právních jednání cizincem v cizozemsku předsevzatých jest posuzovati dle cizozemského práva (§ 37 obč. zák.) a nezáleží na tom, zdali cizozemec ten byl dříve tuzemcem; on se tuzemské státní příslušnosti vzdal; ku pohnutce nebo důvodu, proč tak učinil, nelze naprosto přihlížeti, jakmile skutečně dosáhl jiného státního příslušenství, pro něho jako cizozemce zákaz obcházení zákon tuzemský nemá významu. Přes toto právní stanovisko není možno otázku platnosti manželství, o níž se jedná, již nyní rozřešiti. Soudy nižší důsledkem svého právního názoru neobíraly se otázkou, zdali prvé manželství Josefa K. a s Marií S-ovou bylo dle rakouského práva platně rozloučeno. Spisy obsahují v tom směru pouze tolik, že v překladu oddacího listu matričního úřadu budapeštské unitárské církevní obce jest Josef K. v rubrice »jméno a stav« poznačen jako »getrennt«, a v rubrice »manželské doklady« jest zapsáno »Trennugsurteile, Dispensation, behördliches Zeugnis«. Z toho ovšem nelze bezpečně souditi, že prvé manželství Josefa K. bylo dle uherského práva v náležité formě příslušným úřadem prohlášeno za rozloučené. Jeví se tedy nutno, řízení v tomto směru doplniti. třeba ve směru tom súčasněnými stranami nebylo ničeho namítáno, jedná se o neplatnost manželství, kterou nutno z moci úřední vyšetřovati.

Čís. 1297.

W — konto.

Pokud lze považovati komisionáře za samokontrahenta.

Tím, že banka nevysvětlila zákazníkovi — zkušenému obchodníkovi — význam »W konta«, neuvedla ho v omyl.

Nařízení vlády republiky Československé ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. o zákazu převodu pohledávek a úhrad z ciziny do území republiky Československé jest platným přes to, že se nedovolává na zmocňovací zákon, na jehož základě bylo vydáno.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1921, Rv I 458/21.)

Žalobce koupil prostřednictvím žalované banky dne 24. října 1917 na Vídeňské burse 25 kusů tureckých tabákových akcií a dne 11. září 1918 tamže 25 kusů akcií České banky Union. Dle daných jí žalobcem příkazů ze dne 8. února a 10. února 1919 prodala žalovaná banka tyto papíry na Vídeňské burse a zaslala žalobci o tom účet ze dne 11. února 1919, dle něhož činil výtěžek 40.939 K 85 h, jež žalovaná banka žalobci připsala na zvláštní účet, konto separato W, t. j. vídeňské konto. Žalobce proti tomuto účtu nečinil námitek a potvrdil dopisem ze dne 20. srpna 1919 správnost výpisu z účtu za první pololetí 1919 jemu zasláního, který vykazoval ve prospěch žalované banky 1.253 Kč a ve prospěch žalobcův 41.030 K — W. K. Žalobě o zaplacení 20.469 Kč 92 h (polovice to shora uvedených peníze), procesní soud prvé stolice vyhověl. **Důvody:** Dle stavu jde o komisionářský právní poměr (čl. 360 a násl. obch. zák.). Jest nesporno, že žalobce dle předložených listin ze dne 8. února a 10. února

1919 dal žalované příkaz, aby jeho cenné papíry, které u ní měl uloženy, prodala, a že tato mu dopisem ze dne 11. února 1919 oznámila, že tento příkaz provedla a zároveň vyúčtovala mu výtěžek z prodeje na 40.939 Kč 85 h. Ježto však žalovaná banka mu neoznámila zároveň jiné osoby, jako kupitele oněch papírů, jest žalobce dle čl. 376 obch. zák. oprávněn žalovanou banku samu za kupitele pokládati, to tím spíše, jelikož žalovaná banka dle obsahu své zprávy ze dne 11. února 1919 výslovně žalobci oznámila, že dotčené cenné papíry převzala. Výklad, jež žalovaná těmto slovům dává, že jest to v bankovním obchodě obvyklým výrazem a znamená tolik jako »prodali jsme na Váš účet«, jest bezvýznamným, když sama, jak právě vytčeno, jiného kupitele nepojmenovala. Tím změnil se mezi nim právní poměr komisionářský v právní poměr ze smlouvy kupní, a proto přísluší žalobci vůči žalované bance přímo nárok na zaplacení oné částky, jemu vyúčtované. a to dle čl. 326 obch. zák. dnem vydaného účtu, tedy 11. února 1919, a dle čl. 324 odst. druhý obch. zák. v Praze, kde ve smyslu cit. ustanovení zákona jest závazek plnění. Při tomto stavu věci nepřichází tudíž v úvahu nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., na které žalovaná banka se odvolává, neboť toto nařízení netýče se nijak žalobce, který mohl bezce všeho ihned žádati na žalované bance jako samotné smluvní straně, aby mu vyplatila kupní cenu za prodané jí cenné papíry. Náhoda, že snad nebylo možno žalované bance s ohledem na uvedené nařízení vlády vytěžené peníze za ony cenné papíry do tuzemska převést, stihá pouze žalovanou banku (§ 1311 obč. zák.), která se stala bezprostřední dlužnicí žalobcovou a proto nebyla nikterak oprávněna požadavek žalobcův svémocně z řádného jeho účtu převést na zvláštní účet »W« v měně rakouské, nýbrž byla a jest povinna, aby žalobci, jak tento žádá, výtěžek za prodané cenné papíry vyplatila a to vzhledem na ustanovení § 6. zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v korunách československých. Na této její povinnosti nemění ničeho ani skutečnost, že žalobce dle obsahu předloženého potvrzení ze dne 20. srpna 1919 uznal správným zasláný mu výpis účtu za prvé půlletí 1919, zejména vyúčtovanou mu částku 41.030 K na účtu »W«, poněvadž jednak z obsahu tohoto potvrzení není vůbec zřejmým dosah a význam účtu (konta) »W«, jež žalovaná banka tomuto — jak později na jevo vyšlo, — příkládala, a nyní i příkládá, — (a že by význam tohoto zvláštního účtu »W« byla žalobci oznámila, žalovaná banka ani netvrdí), jednak nelze v potvrzení onom spatřovati vzdání se nároku, jehož žalobce právem nyní se domáhá, které by musilo státi se výslovně (§ 1444 obč. zák.). O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil z d ů v o d ů prvního soudu, k nimž dodal, že žalovaná nemohla spravedlivě žádati na žalobci, aby znal význam konta »W«, kdyžť ona sama jeho významu neznala a, znala-li jej, pak bylo její povinností jako řádného obchodníka, aby o tom zpravila žalobce při zaslání účtu, aby tento dle toho se zachovati mohl. Že tak se zachovala, sama netvrdí, tím méně pak to prokázala a nemůže proto za tohoto stavu věci skutečnost onu vykládati na újmu žalobci, to tím méně, když šlo o závazek v Praze splatný, následkem čehož žalobce oprávněn byl a jest žádati zaplacení v měně československé a není proto zajisté libovůlí se strany žalobcovy, když zaplacení své pohledávky v této měně vymáhá.

N e j v y š š í s o u d žalobu pro tentokráte zamítl.

Důvody:

V prvé stolici nebylo sporu nejen o tom, že žalovaná, provádějíc příkazy žalobcovy ze dne 8. a 10. února 1919, znějící na prodej 25 akcií České banky Union a 25 tureckých tabákových akcií, jednala jako komisionářka žalobcova, nýbrž ani o tom, že žalovaná prodala tyto akcie na Vídeňské burse. Tím jest dán základ pro rozhodnutí vyšších stolic, jímž žalobce nemůže již viklati, bera teprve v řízení opravném v pochybnosti, zda papíry byly skutečně na Vídeňské burse prodány (§§ 482 a 504 c. ř. s.). Rozhodnutí odvolacího soudu jest vybudováno na předpokladech, že žalobce jest dle čl. 376 odstavec třetí obch. zák. oprávněn hleděti k žalované jako k přímé kontrahentce, když žalovaná, oznámivši, že provedla příkaz prodejní a zaslavši vyúčtování ze dne 11. února 1919, nepojmenovala zároveň kupitele a že mimo to sluší zprávě žalované o provedení prodeje rozuměti tak, že vstoupila dle prvního odstavce čl. 376 obch. zák. sama jako kontrahentka do obchodu jí přikázaného. Kdyby tomu tak bylo, byl by ovšem napadený rozsudek správným. Neboť v tom případě byl by tu přímý poměr mezi žalobcem a žalovanou, z něhož by žalobci proti žalované příslušel přímý nárok, nehledíc k tomu, zda žalovaná skutečně koupila akcie čili nic, nebo zda skutečně kontrahovala s třetí osobou či sama (o sobě) provedla obchod. V prvním případě ručila by žalovaná jako samoplátce za to, co třetí kontrahent má platiti, kdežto v druhém případě byl by vznikl přímý poměr kupitele k prodávateli. Vždy by však měl žalobce pohledávku proti žalované jako smluvníku, ne jako komisionáři. Žalovaná nemohla by se odvolávati na to, že v pravdě jiný koupil sporné akcie a že ho jen nemůže jmenovati, poněvadž se dle zařízení na Vídeňské burse nedozví jména kupitelova. Důsledkem toho nemělo by pak proti žalobci ovšem místo nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Příhoda, že výtěžek akcií vzhledem ku zmíněnému nařízení nemohl býti převeden do území republiky Československé, šla by na vrub žalované a žalovaná by byla povinna vyplatiti nebo k dobru připsati tento výtěžek žalobci v korunách československých (§ 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n.). Než předpoklady, z kterých odvolací soud vychází, nejsou správné a proto jsou i vratkými důsledky, ku kterým dospívá. Oznámení o provedení prodeje akcií ze dne 11. února 1919, že »převzala od žalobce následující cenné papíry, zač ho uznává dle vyúčtování« nelze beze všeho pokládati za prohlášení žalované ve smyslu čl. 376 odstavec první obch. zák. Nadpis oznámení »Konto W«, o jehož významu ještě bude řeč, takový výklad přímo vylučuje a také poznámka, »Valuta 19. t. m.« tomu nasvědčuje, že žalovaná nevstoupila do obchodu jako kupitelka, poněvadž by jinak tato poznámka, která se vztahuje na den výplaty, nebyla měla účelu a výplata nebo dobropis byly by se bez další poznámky staly 11. února 1919. Co se týče práva, považovati sama komisionáře za kupitele, pokud se týče prodávatele, jež vyhraženo jest komitentovi v třetím odstavci čl. 376 obch. zák., lze připustiti, že jest časově neohmezené a že může po případě také ještě v žalobě býti uplatňováno. Vždy však musí komitent vůči komisionáři prohlásiti jasně a způsobem, jakoukoliv pochybnost vylučujícím, že používá tohoto práva. To se v tomto případě nestalo. Žalobce uvádí v žalobě pouze, že v únoru 1919 koupila žalovaná od něho zmíněné akcie, že pohledávka jeho činí 40.939 K

85 h a že byla splatnou 19. února 1919. Ten přednes nasvědčuje spíše žalobcovu názoru, že žalovaná vstoupila dle prvního odstavce čl. 376 obch. zák. do obchodu jí přikázaného, prohlášení ve smyslu třetího odstavce čl. 376 obch. zák. v něm spatřovati nelze. Avšak i kdyby byl žalobce učinil prohlášení po rozumu zmíněného ustanovení zákona, bylo by právně bezúčinným, když neučinil námitek proti účtu ze dne 11. února 1919, jímž mu bylo žalovanou oznámeno, že jest mu výtěžek za akcie připsán k dobru na konto »W« a když mimo to potvrdil dopisem ze dne 20. srpna 1919 správnost výpisu svého účtu za prvé pololetí 1919 mu zasláno, který vykazoval ve prospěch žalobcův 41.030 K, to jest výtěžek akcií ku dni 30. června 1919 na kontě »W«. Tak zvané konto »W« bylo zřizováno vzhledem ku nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. pro pohledávky a úhrady, jež dle tohoto nařízení podléhají zákazu převodu do republiky Československé. Oznámivši žalobci, že připsala mu výtěžek akcií k dobru na kontě »W«, dala mu tedy žalovaná na jevo, že považuje jeho pohledávku za takovou, již dle zmíněného nařízení do tuzemska převést nelze. To předpokládalo, že žalovaná se postavila na stanovisko, že žalobci nepřísluší přímý nárok proti ní jako spolukontrahentce, nýbrž dle čl. 361 obch. zák. pouze nárok proti ní jako komisionáře, aby mu vydala to, co sama má k pohledávání z prodeje akcií, jež uzavřela sice vlastním jménem, ale na účet žalobcův, neboť jen tato pohledávka z obchodu žalovanou ve Vídni provedeného podléhala nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Žalobce, neohradiv se proti připsání své pohledávky na kontě »W«, jemu účtem ze dne 11. února 1919 oznámenému, a potvrdiv pak 20. srpna 1919 výslovně správnost výpisu ze svého účtu, přistoupil uznáním mlčky a uznáním výslovným na stanovisko žalované a bylo tudíž takto pohledávání žalobcovo stanoveno srovnalou vůlí stran. Lze připustiti, že žalobce, obdržev účet ze dne 11. února 1919, nebyl si vědom významu a dosahu zápisu na kontě W, kdyžť žalovaná banka sama tehdy to nevěděla. Žalobce však účtu ani později, ba vůbec neodporoval, a tu nelze podle zásady důvěry a poctivosti v obchodním životě jeho mlčení vykládati jinak, než jako projev souhlasu. Že také ještě 20. srpna 1919, tedy půl roku na to, když stvrdil správnost výpisu ze svého konta, neznal významu konta »W«, nebo že byl o něm na omylu, sám žalobce netvrdí. Zcela neprávem vytýká odvolací soud žalované, že nezpravila žalobce o významu zápisu na kontě W. K tomu nebyla vůči žalovanému povinna, neboť nepoužila slova nejasného, obojetného, nýbrž slova, při určitých obchodech obecně užívaného, jemuž v kruzích v úvahu přicházejících přikládán byl smysl zcela určitý a to právě smysl, jaký mu přikládá také žalovaná, a o němž nemohla předpokládati, že mu nebude neporozuměno. Jinak by se snad dala věc posouditi, kdyby byla žalovaná věděla, že má co činiti se stranou v obchodech neobratnou a nezkušenou, která žalované slepě důvěřuje a beze všeho na ni se spoléhá. Žalovaný jest však obchodníkem, jenž; jak vidno ze sporu, se pouští i do obchodů bursovních, jemuž musel býti ihned nápadným zápis na kontě »W«. Neznal-li žalobce významu konta »W«, bylo jeho věcí, aby si opatřil potřebné vysvětlení. Nemůže býti ani řeči o tom, že žalobce byl žalovanou v omyl uveden anebo že omyl žalobcův, byl-li tu jaký, musel žalované býti nápadným (§ 871 obč. zák.). Když tomu tak jest, nemůže žalobce jednostranným projevem rušiti smlouvu se žalovanou uzavřenou, nýbrž může jen žádati, aby mu postou-

pila, co sama z prodeje akcií má k pohledávání. Žalovaná jakožto komisionářka nemohla následkem nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. převést výtěžek akcií do tuzemska, musila jej ponechat ve Vídni, kde byl postižen nařízením rakouského státního úřadu financí ve shodě se státním úřadem spravedlnosti ze dne 25. března 1919, čís. 191 zák. st., dle něhož takovéto požadavky byly prohlášeny za požadavky ve staré měně korunové (v bankovkách nekolikovaných). Žalovaná má tudíž nárok pouze na kupní cenu v nekolikovaných bankovkách ve Vídni ležící a dosud do Československé republiky nepřevoditelnou. Jen tento nárok mohla by postoupiti žalobci. Na tom, že bylo snad přes zákaz možno, převést kupní cenu do tuzemska, nesejde. Nebylo to dovoleno a na žalované bance nelze požadovati, aby činila něco zapovězeného. Pokud žalobce uplatňuje, že nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. jest neplatným, jest ovšem správně, že se nařízení neodvolává na zákon, který by byl vládu zmocnil, aby takové nařízení vydala. Vzhledem k tomu však, že nařízení se jeví býti pouze článkem v řetězu zákonných opatření, jimiž bylo osamostatnění měny v Čsl. státě připravováno a jež došla svého potvrzení zákonem ze dne 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n., dlužno za to míti, že také zmíněné nařízení bylo tímto zákonem dodatečně potvrzeno a tím dříve vytčený nedostatek jeho opraven.

Čís. 1298.

Odklad exekuce vyklizením (nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n.).

Obmezující ustanovení § 2 vztahuje se též na podniky lesního hospodářství.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1921, R I 1288/21.)

Povinný byl zaměstnán jako důchodní na velkostatku vymáhajícího věřitele, na němž převládalo lesní hospodářství. Na základě rozsudku, jímž byl služební poměr uznán za zrušený, domáhal se majitel velkostatku vyklizení služebního bytu. Žádost o opětný odklad exekuce vyklizením soud první stolice zamítl. Rekursní soud žádosti vyhověl. Důvody: Soud první stolice nevyhověl žádosti za odklad exekuce jednak proto, že stěžovatel byl viněn, že neměl za byt najatý jiné přiměřené náhrady a že jde o bezplatný byt v podniku zemědělském. Pokud prvního důvodu se týče, nelze odůvodnění napadeného usnesení přisvědčiti, neboť bylo dodatečně slyšenou svědkyní potvrzeno, že stěžovatel po bytu u majitelky domu Anny L-ové se tázal, avšak byt byl již pronajat. Také druhý důvod postrádá skutkového základu, neboť povinný byl smluvním úředníkem, jako takový měl 3měsíční výpověď, velkostatek z větší části má lesní hospodářství ve vlastní režii, kdežto dvory jsou propachtovány. Nejde tedy o případ podle § 2, nýbrž o případ § 1 nařízení, podle kterého jest opětný odklad exekuce přípustným a jest nerozhodno, že služební poměr byl již zrušen, poněvadž ochrany nařízení požívají všechny osoby, které zákonným způsobem nabyly užívání místností bez zřetele na to, z jakého právního důvodu pominul poměr, na jehož základě bytu užívaly.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.